

Okruhy ke státním závěrečným zkouškám – bakalářské studium

Vysoká škola	Technická univerzita v Liberci
Součást vysoké školy	Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Název studijního programu	Sociální práce
Název studijního oboru	Sociální práce a penitenciární péče

I. Teorie a metody sociální práce a sociální politika

a) Teorie a metody sociální práce

- Vymezení pojmu sociální práce a sociální péče, cíle, význam a specifika sociální práce ve společnosti. Koncept sociálního fungování.
- Sociální práce jako profese. Profesní etika a profesní etická dilemata, nároky sociální práce, role sociálních pracovníků.
- Terénní sociální práce – druhy prostředí, asistence, péče a streetwork.
- Sociální práce s komunitou – vymezení pojmu komunita, modely komunitní práce.
- Supervize v sociální práci.
- Krize a krizová intervence.
- Poradenství jako metoda sociální práce.
- Probace a mediace v sociální práci.
- Psychohygiena pracovníků v pomáhajících profesích, prevence stresu a syndromu vyhoření, role efektivní komunikace.
- Metody a techniky sociální práce, metodika práce s klientem, metodika evidence, zásady a principy aplikace metod sociální práce.
- Sociální anamnéza, sociální šetření, depistáž.
- Teorie sociální práce – humanistické a existenciální teorie, kognitivně-behaviorální přístup, úkolově orientovaný přístup.
- Teorie sociální práce – ekologická perspektiva sociální práce, systemický přístup.
- Teorie sociální práce – antiopresivní přístupy.
- Sociální práce s vybranými skupinami klientů (se zneužívanými, týranými a zanedbávanými dětmi a jejich rodinami; s lidmi s mentálním, tělesným a smyslovým postižením; s duševně nemocnými; se starými lidmi; s uživateli drog; s oběťmi násilí v rodině; s rizikovou mládeží; s nezaměstnanými; s bezdomovci; s klienty se sociokulturní odlišností; se seniory a umírajícími).

b) Sociální politika

- Sociální politika jako věda. Základní terminologie sociální politiky. Vztah sociální politiky k sociální práci a ostatním vědám. Vztah sociální a hospodářské politiky. Osobnosti sociální politiky v ČR a v zahraničí.
- Chudoba a sociální vyloučení jako klíčové koncepty sociální politiky.
- Sociální stát – charakteristika, vývojové etapy, příčiny vzniku, krize, současný stav. Typologie sociálního státu podle Titmuse a Esping Andersena.
- Principy, funkce a předmět sociální politiky.
- Objekty, subjekty a nástroje sociální politiky.
- Subjekty a objekty na trhu práce a jejich funkce. Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti.
- Trh práce, segmentace trhu práce, nabídka a poptávka na trhu práce.
- Nezaměstnanost jako sociálně politický problém. Druhy, příčiny, důsledky nezaměstnanosti.
- Zdravotní politika – základní pojmy např. zdraví, nemoc, zdravotní stav, statistické parametry zdravotní politiky, silné a slabé stránky zdravotnictví, financování zdravotnictví a programy ve zdravotní politice, prevence a dostupnost zdravotní péče.
- Politika sociálního zabezpečení – pilíře, principy, financování, správa, věcný a osobní rozsah.
- Sociální služby – jejich druhy, standardy kvality sociálních služeb; kontrola a inspekce kvality, společenská odpovědnost zařízení sociálních služeb.
- Rodinná politika – typy rodinné politiky, cíle a vývoj rodinné politiky v ČR a v Evropě, demografické souvislosti rodinné politiky.

- Bytová politika – aspekty, cíle, nástroje, vývojové tendence, bytové systémy a jejich modely, programy podpory bytové politiky v ČR, organizace bytové politiky – subjekty. Sociální bydlení.
- Vzdělávací politika – základní pojmy související s vzdělávací politikou, cíle a funkce, principy vzdělávací politiky, školský systém, financování školství.
- Sociální politika EU – trendy, legislativní rámec, komparace se sociální politikou ČR.
- Protidrogová sociální politika – její koncepce na úrovni obce, kraje a státu. Koordinace protidrogové politiky – finanční zajištění, institucionální zajištění, legislativní zajištění..

DOPORUČENÁ LITERATURA

Aktuální platná legislativa

- BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada, 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BARSKY, A. J., DEANS, E.C. *Jak lépe žít se zdravotními problémy*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-298-0.
- BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. 1. vyd. Praha: SLON, 2003. 140 s. ISBN 80-86429-16-4.
- DUKOVÁ, I., DUKA, M., KOHOUTOVÁ, I. *Sociální politika : učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha : Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3880-2
- FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 80-247-2781-3
- FITZNEROVÁ, I. *Máme dítě s handicapem*. 2010. 1. vyd. Praha : Portál, 2010. 160 s. ISBN 80-7367-663-6.
- FREEDMAN, J., COMBS, G. *Narativní psychoterapie*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-549-3.
- HARGAŠOVÁ, M. *Skupinové poradenství*. 1. vyd. Praha : Grada, 2009. 261 s. ISBN 978-80-247-2642-7.
- HROZENSKÁ, M., DVOŘÁČKOVÁ, D. 1. vyd. Praha : Grada, 2013. 191 s. ISBN 978-80-247-4139-0.
- JŮN, H. *Moc, pomoc a bezmoc v sociálních službách a ve zdravotnictví*. 1. vyd. Praha : Portál, 2010. ISBN 80-7367-590-5.
- KALINA, K. *Terapeutická komunita*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 394 s. ISBN 978-80-247-2449-2.
- KLEVETOVÁ, D., DLABALOVÁ, I. *Motivační prvky při práci se seniory*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 202 s. ISBN 978-80-247-2169-9.
- KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. 2. vyd. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-150-9.
- KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 5. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 537 s. 978-80-7357-585-4
- KUCHAŘ, P. *Trh práce : sociologická analýza*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1383-3.
- MAHROVÁ, G., VENGLÁŘOVÁ, M. *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 168 s. ISBN 978-80-247-2138-5.
- MAREK, J., STRNAD, A., HOTOVCOVÁ, L. *Bezdomovectví : v kontextu ambulantních sociálních služeb*. 1. vyd. Praha: Portál, 2012. 175 s. ISBN 978-80-262-0090-1.
- MATOUŠEK, O. - KOLÁČKOVÁ, J. - KODYMOVÁ, P. (eds). *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.
- MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.
- MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.
- PICHAUD, C. - THAREUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-184-3.
- PÖRTNER, M. *Na osobu zaměřený přístup v práci s lidmi s mentálním postižením a s klienty vyžadujícími trvalou péči*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. 175 s. ISBN 978-80-7367-582-0.
- POTŮČEK, M. *Veřejná politika*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. 399 s. ISBN 80-86429-50-4.
- PROUTY, G. - VAN WERDE, D. - PORTNER, M. *Preterapie – Navázání a udržení kontaktu s obtížně komunikujícími klienty*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-949-6.
- SIROVÁTKA, T., WINKLER, J., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Nejistoty na trhu práce*. 1. vyd. Brno : Fakulta sociálních studií (Institut pro výzkum reprodukce a integrace společnosti) Masarykovy univerzity v Brně v nakl. Albert, Boskovice, 2009. 197 s. ISBN 978-80-7326-172-6.
- ŠPATENKOVÁ, N. *Poradenství pro pozůstalé*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 143 s. ISBN 978-80-247-1740-1.
- TOMEŠ, I. *Obory sociální politiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. 366 s. ISBN 978-80-7367-868-5.
- ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat*. 3. vyd. Praha: SLON, 2005. 128 s. ISBN 80-86429-36-9.

II. Právní disciplíny

- Právo – pojem, objektivní, subjektivní; hmotné, procesní; veřejné, soukromé; právní odvětví; právní systém, právní řád
- Právní norma dispozitivní a kogentní; prameny práva: druhy pramenů; právní předpis (Sbírka zákonů, platnost, účinnost, působnost, právní síla), normativní právní smlouva, soudní precedens, právní obyčej.
- Občanské právo hmotné – pojem, systém, prameny, předmět právní úpravy, prvky občanskoprávních vztahů, vznik, změna a zánik občanskoprávních vztahů, závaznost

- ustanovení ObčZ; Právní skutečnosti v občanském právu – pojem, druhy; lhůty;
- Fyzická osoba – pojem; právní osobnost a svéprávnost, emancipace; právnické osoby – pojem; skupiny podle OZ; vznik, zastoupení....
 - Zastoupení v občanském právu.
 - Věci: movité a nemovité, věci určené druhově či jednotlivě, součást věci, příslušenství věci;
 - Věcná práva; Vlastnické právo; držba; ochrana vlastnického práva; Zástavní právo;
 - Společné jmění manželů – pojem; zákonný rozsah; závazky; změny rozsahu SJM; vznik SJM; užívání, plnění závazků za SJM; zánik SJM;
 - Odpovědnost za škodu – pojem, prevence, předpoklady vzniku, okolnosti vylučující protiprávnost, obecná odpovědnost, náhrada škody (újm);
 - Závazkové právo – pojem; závazek, pohledávka, nárok, dluh, věřitel, dlužník; vznik; zajištění závazků; zánik závazků; Jednotlivé typy smluv – kupní; darovací;
 - Občanské právo procesní – pojem civilní proces, právní úprava, druhy řízení; vykonávací;
 - Soudy – pravomoc; příslušnost; vyloučení soudců a dalších osob; účastníci;
 - Sporné řízení – pojem, žaloba; dokazování; rozhodnutí; právní moc a vykonatelnost; opravné prostředky; výkon rozhodnutí;
 - Rodinné právo – pojem, předmět, prameny; Manželství – pojem, vznik, formy uzavření; příslušný orgán, prohlášení snoubenců, oddávající, svědci, právní následky uzavření; zánik manželství; nezletilé děti – úprava poměrů, společná a střídavá výchova, úprava styku;
 - Vzájemná práva a povinnosti rodičů a dětí; rodičovská zodpovědnost; další práva a povinnosti rodičů; práva a povinnosti dítěte;
 - Náhradní péče o dítě – pojem, osvojení, pěstounská péče, svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, poručenství, opatrovnictví; Určení a popření otcovství.
 - Výživné – pojem, forma; promlčení, započtení, rozsah, jednorázové plnění, řízení o výživném; vzájemná vyživovací povinnost mezi rodinnými příslušníky;
 - Sociálně-právní ochrana dětí (SPOD) – pojem, základní zásady, organizace a správa ve věcech SPOD; opatření SPOD, prevence, poradenství, výchovná opatření, opatření na výchovu dětí, svěření dítěte do péče jiných fyzických osob než rodičů; dávky pěstounské péče.
 - Trestní právo – pojem, právní úprava, hmotné, procesní, účel, základní zásady trestního práva hmotného; Prameny trestního práva;
 - Trestní odpovědnost – pojem; trestný čin; skutková podstata trestného činu; okolnosti vylučující protiprávnost činu;
 - Trestní sankce – pojem, druhy trestních sankcí a obecné zásady pro jejich ukládání; tresty; ochranná opatření;
 - Trestní právo procesní – pojem, prameny; trestní řízení; subjekty trestního řízení;
 - Stádia trestního řízení; rozhodnutí v trestním řízení a opravné prostředky proti nim; Soudnictví ve věcech mládeže;
 - Sociální zabezpečení – pojem, právní úprava; prameny práva;
 - Důchodové pojištění – pojem, právní úprava, pojištěnci; starobní důchod a předčasný starobní důchod; invalidní důchod; vdovský a vdovecký důchod; sirotčí důchod;
 - Nemocenské pojištění – pojem, právní úprava, pojištěnci, vznik, zánik a přerušování pojištění;
 - Dávky z nemocenského pojištění – pojem, podmínky nároku na dávku, náhrada mzdy, platu nebo odměny z dohody o pracovní činnosti při dočasné pracovní neschopnosti;
 - Zdravotní pojištění – pojem, právní úprava, pojištěnci; vznik a zánik zdravotního pojištění, práva a povinnosti, plátcí;
 - Státní sociální podpora – pojem, právní úprava, osoba oprávněná, příjemce dávky, dávky.
 - Životní a existenční minimum; Pomoc v hmotné nouzi – pojem, právní úprava, hmotná nouze, oprávněná osoba, dávky;
 - Sociální služby – pojem, právní úprava, příspěvek na péči, druhy, formy, zařízení, poskytovaná činnost; Sociální péče o těžce zdravotně postižené občany;

DOPORUČENÁ LITERATURA:

Aktuální platná legislativa související s výše uvedenými obory práva

CÍSAŘOVÁ, D., aj. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. ISBN 978-80-7357-348-5.

FILIP, J. *Ústavní právo : učební text pro bakalářské studium na PrF MU*. Brno: PrF MU, 2010. 104 s. ISBN 978-80-210-5153-9.

FRYŠTÁK, M. aj. *Trestní právo v aplikační praxi*. Brno: PrF MU, 2010. 98 s. ISBN 978-80-210-5247-5.

HORIZINKOVÁ, E. *Správní právo - zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 160 s. ISBN: 978-80-7380-105-2.

HRUŠÁKOVÁ, M. - KRÁLÍČKOVÁ, Z. *České rodinné právo*. 3. vyd. Brno: MU Brno, 2006. 398 s. ISBN 80-7239-192-5.

JANKŮ, M. *Základy práva pro posluchače neprávnických fakult*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 520 s. ISBN 978-80-7400-078-2.

JELÍNEK, J. aj. *Trestní právo hmotné – Obecná část. Zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. 896 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

KLÍMA, K., *Ústavní právo*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-000-4.

NOVOTNÝ, O. aj. *Trestní právo hmotné*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 1496 s. ISBN 978-80-7357-509-0.

SKULOVÁ, S. aj. *Správní právo procesní*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 432 s. ISBN 978-80-7380-110-6.

STAVINOHOVÁ, J. a LAVICKÝ, P. *Základy civilního procesu*. Brno: PrF MU, 2009. 124 s. ISBN 978-80-210-5062-4.

ŠÁMAL, P. A KOL. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2007. 1220 s. ISBN 978-80-7179-375-5.

ŠÍMA, A. - SUK, M. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. 10. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 404 s. ISBN 978-80-7400-327-1.

ŠVESTKA, J. aj. *Občanské právo hmotné 1*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-468-0.

ŠVESTKA, J. aj. *Občanské právo hmotné 2*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-8075357-473-4.

ŠVESTKA, J. aj. *Občanské právo hmotné 3*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9.

TRÖSTER, P. aj. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 382 s. ISBN 978-80-7400-322-6.

WINTEROVÁ, A. aj. *Civilní právo procesní*. 5. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 751 s. ISBN 978-80-7201-726-3.

ŽATECKÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní. Obecná část*. Brno: PrF MU, 2009. 94 s. ISBN 978-80-210-5054-9.

ŽATECKÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní. Zvláštní část*. Brno: PrF MU, 2009. 86 s. ISBN 978-80-210-5094-5.

Časopis Trestní právo, Zdravotnictví a právo, ...

III. Penitenciární a postpenitenciární péče (specializace Penitenciární péče)

- Sociální deviace a sociální patologie. Biologické, psychologické a sociologické teorie sociální patologie.
- Desocializace a desocialita. Hodnota. Hodnotový systém. Sociálně deviantní chování. Významné teorie sociální deviace.
- Sociálně patologické skupiny, sociálně rizikové skupiny, organizovaná kriminalita. Poruchy chování – vymezení, etiologie. Etopedie jako věda. Etopedická péče a její rozsah.
- Sociálně patologické jevy, příčiny, členění, základní charakteristika (prostitute, vandalismus, extremismus, sekty)
- Sociálně patologické jevy, příčiny, členění, základní charakteristika (domácí násilí, bezdomovectví, patologické hráčství, sebevražedné chování, automutilace, kriminalita)
- Syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte, komerční sexuální zneužívání dětí
- Hromadné nekázně a vzpoury ve vězeních. Příčiny, etapy vzpoury, možnosti a meze prevence.
- Základy psychologie davu, člověk v davu. Klasifikace, stručná charakteristika.
- Vandalismus, sprejeři – forenzní hledisko. Patologické hráčství – forenzní hledisko.
- Prostitute – forenzní hledisko.
- Problematika závislostí, druhy závislostí, druhy a členění drog, možnosti a druhy prevence – forenzně–penitenciární hledisko.
- Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN), formy, druhy, členění. Možnosti prevence. Syndrom CAN a společnost – možnosti řešení. Násilná a ohrožená osoba (pachatel a oběť).
- Alkoholismus a kriminalita – forenzní hledisko.
- Extremismus, rasismus a xenofobie v ČR.
- Penologie jako věda o trestu a trestání. Vývoj penologie, penitenciární systémy. Vztah penologie k ostatním vědám.

- Předmět zkoumání penologie. Základní funkce trestu a jeho cíle v penologickém pojetí. Účel trestání, některé teorie funkce trestání.
- Negativní jevy ve věznicích, možnosti prevence.
- Typy věznic. Struktura a úkoly vězeňské služby. Vnější a vnitřní diference odsouzených.
- Specifické skupiny odsouzených, zvláštnosti penitenciárního zacházení s nimi (mladiství, matky s dětmi, lidé trpící poruchami osobnosti, vězni s MR, trvale pracovní nezařaditelní vězni, cizinci, drogově závislí apod.)
- Viktimologie jako věda o oběti. Základní pojmy viktimologie. Klasifikace oběti. Využití viktimologie v penitenciární praxi.
- Postpenitenciární péče. Problematika reintegrace propuštěných vězňů. Význam sociálního a rodinného zázemí.
- Sociální a psychologická, Sociokulturní handicap a problematika minorit v penitenciárních podmínkách.
- Penitenciární problematika poruch osobnosti ve vztahu k poruchám chování (Disociální porucha osobnosti. Emočně nestabilní porucha osobnosti apod.)
- Tresty nespojené s odnětím svobody. Možnosti, meze a hlavní problémy jejich ukládání a realizace.
- Ochranná opatření, zabezpečovací detence. Možnosti, meze a hlavní problémy jejich ukládání a realizace.

DOPORUČENÁ LITERATURA:

Aktuální platná legislativa

ČERNÍKOVÁ, V. ET AL. *Sociální ochrana*. 1. vyd. Plzeň: Vyd. a nakl. Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-138-0

ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3.

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 4. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-931-3.

ERB, H. H. *Násilí ve škole a jak mu čelit*. 1. vyd. Praha: Amulet, 2000. ISBN 80-86299-22-8.

FIŠER, S., SKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha: Grada 2009. ISBN 978-80-247-2781-3

JEDLIČKA, R. et al. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. 1. vyd. Praha: Themis 2004. ISBN 80-7312-038-0

KALINA, K. *Terapeutická komunita*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 400 s. ISBN 978-80-247-2449-2

KALINA, K. *Základy klinické adiktologie*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 392 s. ISBN 978-80-247-1411-0

KUCHTA, J. a kol. *Kriminologie I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1993. ISBN 80-210-0616-1.

KUCHTA, J. a kol. *Kriminologie II*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1993. ISBN 80-210-0681-1.

MATĚJČEK, Z. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum, 1997. ISBN 80-85121-89-1.

MATOUŠEK, O. - KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení.

MILFAIT, R. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. 1. vyd. Praha: Portál 2008. ISBN 978-80-7367-320-8

MÜHLPACHR, P. *Sociopatologie*. 1. vyd. Brno: MU 2009. ISBN 978-80-210-4550-7.

NEŠPOR, K. *Návykové chování závislost*. 3. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-267-6

NEŠPOR, K. - PROVAZNÍKOVÁ, H. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami: pro rodiče a pedagogy*. 3. rozš. vyd. Praha: Fortuna, 1999. 54 s. ISBN 80-7071-123-X.

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie. Klasifikace a diagnostika poruch chování*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-750-0.

ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-049-9.

SOCHŮREK, J. *Nástin vybraných problémů viktimologie*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2003. ISBN 80-7083-745-4.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. 1. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-203-6.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. 2. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. 3. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-205-0.

SOCHŮREK, J. *Úvod do sociální patologie*. 1. vyd. Liberec: TU 2009 ISBN 978-80-7372-448-1

ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. 1. vyd. Praha: Grada 2010. ISBN 978-80-247-2982-4

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pracovníky policie a vězeňské služby. 1. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. 102 s. ISBN 80-7083-702-0.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pracovníky policie a vězeňské služby. 2. díl*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. 105 s. ISBN 80-7083-703-9.

VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do vývojové psychopatologie IV. Poruchy adaptace*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-766-7.

III. Sociální péče osob se znevýhodněním (specializace Sociální práce)

- Speciální pedagogika, obory, metody, kooperující vědní disciplíny, základní pojmy speciální pedagogiky. Základní problémy speciální pedagogiky a její vztah k sociální práci (problematika trendů, modelů péče apod.). Základní specifika jednotlivých "pédii" a charakteristika náplně oboru – surdopedie, tyflopédie, logopedie, psychopedie, somatopedie a etopedie.
- Systém péče o zdravotně postižené a seniory (speciálně pedagogický, psychologický, sociální přístup).
- Vliv zaměstnanosti, vzdělávání a volného času na osobnost osoby se zdravotním postižením, včetně seniorů.
- Nové trendy ve vzdělávání a péči o zdravotně postižené jedince a seniory.
- Nemoc jako psychosociální problém v jednotlivých etapách života. Psychosomatika – vztahy nemoci a psychiky.
- Specifické poruchy chování a učení, vymezení základních pojmů, etiologie, klasifikace SPU, formy péče a metody práce s dětmi s LMD, SPU, SPCH, prevence, prognóza.
- Psychosociální problematika základních neurologických onemocnění (DMO, epilepsie...)
- Poruchy chování – vymezení, etiologie, jednotlivé klasifikace poruch chování. Poruchy osobnosti ve vztahu k poruchám chování. Pervazivní vývojové poruchy. Sociální práce s těmito lidmi.
- Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, deprivace. Agresivita a šikana – prevence, symptomy, řešení. Formy a psychologické problémy domácího násilí. Prevence, poradenství a terapie. Role sociálního pracovníka. Sociální a psychologické aspekty syndromu CAN. Komerční sexuální zneužívání dětí.
- Zneužívání psychotropních a jiných omamných látek. Sociálně psychologické dopady. Prevence. Problematika gamblingu, drogově závislých, závislých na alkoholu a jiných závislostí, systém péče o tyto jedince.
- Sociokulturní handicap, minoritní skupiny.
- Systém náhradní rodinné péče, charakteristika diagnostických ústavů, preventivní výchovná péče, dobrovolné pobyty, střediska výchovné péče, systém výchovných zařízení – státní i nestátní instituce.
- Gerontologie a geriatrie – vymezení základních pojmů, obsah a náplň oboru, Psychologie stárnutí, sociologie stárnutí, demografie stárnutí a stáří.
- Onemocnění ve stáří – nemoci smyslových orgánů a jejich fyziologické zhoršování; onemocnění pohybového systému a s tím související problematika včetně úrazovosti ve stáří, instability a inaktivity; onemocnění trávicího a vylučovacího systému, včetně problematiky správné výživy a malnutricie; onemocnění kardiovaskulárního a endokrinního systému; demence a jiné psychické choroby (deprese, poruchy spánku, sexuální poruchy...)
- Systém zdravotní a sociální péče o seniory v ČR. Zdravé stárnutí, prevence chorob ve stáří.
- Příprava na stáří, teorie stárnutí, potřeby seniorů. Postavení seniorů ve společnosti, včetně dokumentů upravujících tuto oblast – české, mezinárodní, EU.
- Starý člověk v sociálním kontextu – vztahy v užším a širším rodinném a společenském prostředí – staří lidé a společnost, starý člověk a rodina, partnerství, ovdovění, osamocení a izolace, problematika ageismu, mýty o seniorech.
- Specifické otázky umírání a smrti, thanatologie, hospice a hospicová péče, paliativní péče. Etické problémy v gerontologii a geriatrii. Problematika týrání a zneužívání seniorů, sebevraždnost seniorů. Senior jako oběť a pachatel trestného činu.
- Využití rehabilitace, ergoterapie a jiných druhů terapie (zooterapie, arteterapie, validace, reminiscence...) ve stáří. Aktivizační a animační prostředky ve stáří, vzdělávání seniorů. Úroveň závislosti a soběstačnosti starého člověka na okolí, jejich hodnocení.

- Příčiny vzniku psychických poruch a odchylek (neurózy, psychózy). Náročné životní situace. Obranné mechanismy. Posttraumatické poruchy. Psychotické poruchy a jejich psychosociální problém. Úzkostné stavy. Sociálně a psychologické aspekty, terapie a možnosti prevence.
- Psychosociální důsledky smyslového, tělesného, řečového a mentálního postižení v různém věku.
- Využití psychologie pro komunikativní dovednosti pracovníků v pomáhajících profesích – metody a formy komunikace.

DOPORUČENÁ LITERATURA:

Aktuální platná legislativa

DUNOVSKÝ, J. - DYTRYCH, Z. - MATĚJČEK, Z. aj. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1995. ISBN 80-7169-192-5.

GRUSS, Peter (ed.). *Perspektivy stárnutí*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. 222 s. ISBN 978-80-7367-605-6.

HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-158-2.

HAŠKOVCOVÁ, H. *Manuálek sociální gerontologie*. 1. vyd. Brno: IDVPZ, 2002. ISBN 80-7013-363-5.

HAŠKOVCOVÁ, H. *Thanatologie: nauka o umírání a smrti*. 1. vyd. Praha: Galén, 2000. ISBN 80-7262-034-7.

HOLMEROVÁ, I. a kol. *Vybrané kapitoly z gerontologie*. 2. vyd. Praha: Česká alzheimerská společnost, 2003. ISBN 80-86541-12-6.

JANEČKOVÁ, Hana, VACKOVÁ, Marie. *Reminiscence*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-581-3.

JAROŠOVÁ, D. *Péče o seniory*. 1. vyd. Ostrava: ZSF OU, 2006. 110 s. ISBN 80-7368-110-2.

KALVACH, P. a kol. *Geriatric a gerontologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0548-6.

KLEVETOVÁ, Dana, DLABALOVÁ, Irena. *Motivační prvky při práci se seniory*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 202 s. ISBN 978-80-247-2169-9.

KOPŘIVA K. *Lidský vztah jako součást profese*. 3. rozš. a přepr. vyd. Praha: Portál 2006. ISBN 80-7367-181-6.

KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie nemoci*. 1. vyd. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0179-0.

KÜBLER-ROSS, E. *Hovory s umírajícími*. 1. vyd. b.m.: Signum unitatis, 1992. ISBN 80-85439-04-2.

KÜBLER-ROSS, E. *O smrti a životě po ní*. 1. vyd. Praha: Aguamarin, 1997. ISBN 80-901922-9-7.

MATĚJČEK, Z. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum, 1997. ISBN 80-85121-89-1.

MATĚJČEK, Z. *Rodičům mentálně postižených dětí*. 1. vyd. Jinočany: H+H, 1992. ISBN 80-85467-52-6.

MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 351 s. ISBN 80-7367-002-X.

MISCONIOVÁ B. *Péče o umírající – hospicová péče*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2000.

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie. Klasifikace a diagnostika poruch chování*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-750-0.

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly ze speciální pedagogiky se zaměřením na oftalmopedii*. 1. díl. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 1999. ISBN 80-7083-350-5.

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly ze speciální pedagogiky se zaměřením na tyflopeditii*. 2. díl. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 1999. ISBN 80-7083-351-3.

PICHAUD, C. - THAREUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-184-3.

PIPEKOVÁ, J. aj. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-65-6.

RHEINWALDOVÁ, E. *Novodobá péče o seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-828-8.

SCHIMMERLINGOVÁ, V. *Metody sociální práce se starými lidmi*. Praha: MPSV ČR,

SVATOŠOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M. *Hospic slovem a obrazem*. 1. vyd. Praha: Ecce homo, 1998. ISBN 80-902049-1-0.

TOPINKOVÁ E. *Geriatric pro praxi*. 1. vyd. Praha: Galén, 2005. 270 s. ISBN 80-7262-365-6.

TOŠNEROVÁ, T. *Špatné zacházení se seniory a násilí v rodině*. 2. vyd. Praha: Ambulance pro poruchy paměti, 2002. ISBN 80-238-9505-2.

ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat. Učebnice metod sociální praxe*. Písek: Renesance, 1996.

VÁGNEROVÁ, M. *Komplexní problematika školního neprospěchu*. Liberec: TU v Liberci, 1995.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro sociální pracovníky*. 2. díl. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-730-6.

VÁGNEROVÁ, M., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Psychologie handicapu – část 1. Handicap jako psychosociální problém*. Liberec: TU v Liberci, 2003.

VÁGNEROVÁ, M., HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Psychologie handicapu – část 2. Rodina a její význam pro rozvoj handicapovaného dítěte*. Liberec: TU v Liberci, 2003.

VÍTKOVÁ, M. *Integrativní speciální pedagogika: integrace školní a sociální*. 2. vyd. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-071-9.

ZAVÁZALOVÁ, H. *Vybrané kapitoly ze sociální gerontologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-240-0326-8.

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. 10. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-800-7.

ZGOLA, J. M. *Úspěšná péče o člověka s demencí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003. 232 s. ISBN 80-247-0183-9.